

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

**Fargna, Francesco de
Montisfalisci, M.DCC.XVII.**

Canon VII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72191](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72191)

CANON VII.

Ex Decreto Sylvestri Papæ II.

Nemini Regum, aut cuiquam hominum in proprium Jus liceat Monasterium tradere, nisi ad aliud Monasterium, vel commutare, nisi cum alio Monasterio, vel quocumque commercio vendere. Quod si factum fuerit, non valebit, sed ipsum Monasterium in pristinum reformetur status.

COMMENTARIUM.

X hoc Canone sequens deducitur conclusio: UNUM JUSPATRONATUS POTEST CUM ALIO PERMUTARI, SEU JUSPATRONATUS IN ALIUM TRANSFERRI TITULO PERMUTATIONIS.

Quam conclusionem probant *Gloss. hic verb. Nemini, ibique Archidiac. Bellamer. num. 1. & Gloss. in cap. Cum seculum de Jurepat. verb. Emptorum, ibique Butr. num. 4. Gonzalez num. 3. & Gloss. in Clement. Plures, §. Et ut facilius, verb. Liberè, ibique Abb. num. 6. Vitalin. num. 12. Federic. de Sen. conf. 225. num. 2. & 234. ante num. 1. Gemin. conf. 45. num. 2. Rocch. de Curt. de Jurepat. verb. Ipse, vel is, num. 1. & num. 27. Lambertin. eodem tract. lib. 1. par. 2. quest. 3. art. 1. num. 1. & seq. & art. 2. num. 1. Paul. de Cittadin. eodem tractat. par. 9. num. 13. Virvian. eodem tractat. par. 1. lib. 4. cap. 3. num. 1. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 25. tit. 9. num. 45. Barbof. de potest. Episcop. par. 3. alleg. 71. num. 31.*

¹ Licet enim Canon loquatur de Monasterio, & ab eo statuatur Monasterium commutari non posse, nisi cum alio Monasterio, tamen nomine Monasterii venit, & intelligitur hic Juspatronatus, sicuti multoties venit, & intelligitur Juspatronatus nomine Ecclesiæ, juxta *Gloss. in cap. Nullus de Jurepatr. lib. 1. par. 2. quest. 1. art. 14. num. 4.*

² Ratio autem conclusionis est, quia Jurapatronatus inter se habent symbolum, & similitudinem, & sunt ejusdem naturæ, scilicet annexa spiritualitati, unde inter ipsa conveniens est permutatio, & facile titulo permutationis transferri possunt, cum in habentibus symbolum facilior sit transitus. *Imol. in cap. Exhibita de rer. permutat. num. 25. Lambertin. de Jurepatr. lib. 1. par. 2. quest. 3. art. 2. num. 2. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 25. tit. 9. num. 46.*

Quoad hanc conclusionem sequens differitur Casus.

OO 2

AR-

ARGUMENTUM.

Juspatronatus Gentilitium, an permutari possit cum Jurepatronatus hæreditario, & an in permutatione Juriumpatronatus necessarius sit consensus, sive auctoritas legitimi Superioris.

SUMMARIUM.

- 1 Juspatronatus cum re temporali permutari non potest.
- 2 Juspatronatus permutari non potest cum præstimonio, nec cum patrimonio, nec cum pensione.
- 3 Permutato Castro, cui sit annexum, Juspatronatus cum re temporali, hoc transfertur titulo hujus permutationis.
- 4 Juspatronatus non potest permutari cum Beneficio Ecclesiastico à Patrono Laico, secus à Patrono Ecclesiastico. Intellige, ut ibi.
- 5 Consilium Romani 317. quo sensu procedat? explicatur.
- 6 Juspatronatus permutari potest cum altero Jurepatronatus.
- 7 In permutatione duorum Juriumpatronatus merè Laicalium, an, & quando requiratur consensus Ordinarii?
- 8 In permutatione Jurispatronatus merè Laicalis cum Jurepatronatus Ecclesiastico requiritur Beneplacitum Apostolicum, & quare? Vide ibi.
- 9 Juspatronatus Gentilium ab ultimo de familia permutari potest cum Jurepatronatus hæreditario.
- 10 Juspatronatus Gentilitium permutari potest cum Jurepatronatus hæreditario, dummodo permutatio fiat in melius, & dummodo non appareat fundatorem habuisse ad illud particularem affectionem, & quare? Vide num. 15. secus si fiat in pejus, num. 12.

CASUS UNICUS.

Juspatronatus cujusdam simplicis Beneficii tenuis redditus reservatum à fundatore pro illis de ejus familia permutatum fuit de consensu Ordinarii à Titio de dicta Familia possessore ejusdem Jurispatronatus cum Jurepatronatus Canonice pinguis redditus erecti in quadam Cathedrali, quod Cajus titulo hæreditario possidebat; Defuncto Titio, ac vacato memorato Beneficio, Cajus præsentavit ad illud Rectorem, cui præsentationi se opposuit, successor Titii de dicta familia, sub motivo, quòd ipse non poterat permutare Juspatronatus, quod in casu obitus tenebatur restituere illis de familia; quaritur proinde in hoc casu, an potuerit à Titio permutari Juspatronatus Gentilitium cum dicto Jurepatronatus hæreditario de consensu Ordinarii?

Pro clara resolutione hujusmodi quæstionis sciendum est Juspatronatus triplici respectu considerari posse, nimirum respectu rei totaliter profanæ, seu temporalis; respectu rei totaliter spiritualis; & respectu rei nec totaliter temporalis, nec totaliter spiritualis, sed spiritualitati annexæ.

Si consideretur Juspatronatus respectu rei totaliter profanæ, seu temporalis non potest cum ea permutari, aliàs committeretur Simonia, ad *Text. in cap. Quia Clerici, & in cap. De Jurepat. de quibus infra Part. II. Can. XII. & XIII. Imol. in cap. final. de rerum permut. ante numerum 1. & num. 11. Rocc. de Curt. de Jurepat. verb. Ipse, vel is num. 27. Lambert. eodem tract. lib. 1. part. 2. quæst. 3. artic. 3. num. 1. Vivian. eodem tract. part. 1. lib. 4. cap. 3. numer. 3. Mant. de tacit. lib. 25. tit. 7. numer. 8. Sic Juspatronatus permutari non potest cum præstimonio, quod sine titulo confertur, nec cum patrimonio, ad cujus titulum quis fuit promotus, quia utrumque est quid temporale. Mant. de tacitis, & ambig. lib. 25. tit. 9. num. 37. & seq. Nec cum pensione ad tempus separata à redditibus Ecclesiæ, seu quæ simpliciter constituitur ad tempus super fructibus Beneficii, & Clerico assignatur ad particulare ejus commodum, quia hæc est temporalis, Mant. ubi supra num. 35. ad differen-*

ferentiam alterius Pensionis, quæ perpetuo auctoritate Superioris separatur à redditibus Ecclesiæ, ut sit unum Beneficium pro Clerico; juxta distinctionem, quam tradit *Fagnan. in cap. Ad Audientiam de rescript. num. 41. 48. & seqq. & dicam infra Part. II. Can. XXVII.* Sed licet Jus patronatus de per se permutari non possit cum re temporali, potest tamen Casrum, seu Villa, cui sit annexum Jus patronatus permutari cum eadem re temporali, & in hoc Casu illud transire cum Villa, & Castro, juxta *Text. in cap. Ex litteris de Jure patronat. de quo infra Parte II. Can. XIV.*

Si verò consideretur respectu rei totaliter spiritualis, E. G. respectu Ecclesiæ, aut Beneficii, non potest à Patrono Laico cum illa permutari, quia Laicus est incapax possidendi rem totaliter spiritualem, *cap. 2. de Judic. cap. Messana, & cap. Sacrosancta de elect. Lambertin. de Jure patr. libro primo par. 2. quest. 3. art. 1. num. 2.* Potest tamen hujusmodi permutatio Juris patronatus cum Beneficio, aut Ecclesia, fieri inter Patronum Ecclesiasticum, & Rectorem Beneficii, seu Ecclesiæ auctoritate tamen Summi Pontificis, quia Patronus Ecclesiasticus est capax possidendi rem totaliter spiritualem, scilicet Ecclesiam, aut Beneficium, *Imol. in cap. finali de rerum permut. num. 25. Mantio. de tacit. & ambig. lib. 25. tit. 9. num. 45.* dummodo tamen Rector Ecclesiæ, aut Beneficii, quod permutatur cum Jure patronatus non sit promotus ad titulum ejusdem Beneficii, si enim ad hujus titulum sit promotus, & non habeat aliunde vivere, & de hoc non fuerit facta mentio Summo Pontifici, permutatio est nulla, juxta dispositionem *Concilii Tridentini cap. 2. sess. 21. de Reformat. ibique Barbos. num. 28. & Constitutionis Sancti Pii V. de qua Bullar. vet. in ordine la 58. Garz. de Benefic. part. 2. cap. 5. num. 218. Gratian. discept. 159. num. 1. & seq. Mantio. de tacit. & ambig. lib. 25. tit. 7. num. 44.* Nullatenus obstante, quod Jus patronatus, & Ecclesia, seu Beneficium Ecclesiasticum sint diversæ qualitatis; quoniam sufficit, ut permutari possint, quod sint spiritualia, aut spiritualitati annexa, ut patet in Beneficio simplici, quod licet sit diversæ qualitatis cum Beneficio cura-

to, tamen inter utrumque fieri potest permutatio. *Federic. de Sep. de permut. qu. 14. Imol. in cap. finali. de rerum permut. num. 25. & seq.*

Contra hoc objici potest Consilium Romani 317. num. 1. ubi videtur ab eo rejecta tamquam Simoniaca permutatio Juris patronatus cum Beneficio Ecclesiastico, ibi: *Breviter dicendum promissionem hanc factam per dictum Presbiterum Angelum de dando Stephano Canonicatum Sancti Secundini, si ipse sibi daret voces Patronorum, quas habet ad presentationem Ecclesiæ Sancti Benedicti Simoniam continere, igitur non servandam: Sed hujusmodi Consilium minimè adversatur, procedit namque in permutatione Juris patronatus cum Beneficio Ecclesiastico facta a Permutantibus propria auctoritate, & præcedentibus pactis, & conventionibus, quæ quidem est prohibita, & Simoniaca, dum spiritualia cum spiritualibus non possunt propria auctoritate permutari, nec spiritualia, vel eis connexa permutare cupientes valent inter se pacisci ad *Text. in cap. Cum olim, & cap. Questus de rer. permut. Mantio. de tacitis, & ambig. lib. 25. tit. 7. num. 9. & 26.**

Denique Jus patronatus, si consideretur respectu rei, nec totaliter temporalis, nec totaliter spiritualis, sed spiritualitati annexæ E. g. respectu alterius Juris patronatus potest cum hoc permutari juxta dispositionem præsentis Canonis, & auctoritates ibi in *Commentario* relatas.

Sciendum est insuper permutationem fieri posse inter duo Jus patronatus merè Laicalia; Et hoc dupliciter. Primò. Quando plures Laici in communi, & unitim sunt Patroni plurium Ecclesiarum, & isti inter se disponant, quod unus sit Patronus in una, & alius in alia Ecclesia; Et in hac permutatione non requiritur de novo consensus Ordinarij, quia jam illi possident dicta Jus patronatus de illius consensu, juxta *Glossam in Clementina. Plures §. Et ut facilius de Jure patr. verb. Liberè, ibique Vitalin. num. 10.* Secundò, quando sunt plures Patroni de per se, & unusquisque permutat inter se Jus patronatus, & in hac permutatione requiritur consensus Ordinarij; Quoniam licet quis possideat Jus patronatus, quod permutat

de

de illius consensu, tamen respectu Jurispatronatus, cum quo permutatur non habet consensum Ordinarij; unde ut hoc validè possidere possit titulo permutationis requiritur hujusmodi consensus, cum absque illo Juspatronatus de per se possideri non possit. *Rocch. de Curt. de Jurepat. verb. Ipse, vel is num. 28. Lambertin. eodem tractat. lib. 1. par. 2. quest. 3. art. 2. numer. 6. & seq. Paul. de Cittadin. eodem tractat. par. 9. num. 13. Vivian. eodem tract. par. 1. lib. 4. cap. 3. num. 3.*

8 Ac etiam fieri posse permutationem inter duo Jurapatronatus, quorum unum sit Laicale, & aliud Ecclesiasticum, nimirum, quod Patronus Laicus permutet suum Juspatronatus cum altero Jurepatronatus, quod habet Ecclesia respectu alterius Ecclesiæ, seu Beneficij; & in hac permutatione præter Causas necessitatis, & utilitatis requiritur Beneplacitum Apostolicum, non respectu Jurispatronatus Laicalis, quia hoc concedi potest Ecclesiæ absque ullo consensu Superioris, ut dicam infra *Part. II. Can. XV 7.* sed respectu Jurispatronatus Ecclesiastici, sive Laicus, & Ecclesia possideant dicta Jurapatronatus unitim ex eadem Causa, sive separatim de per se (quidquid sentiat *Lambertin. existimans, quod quando Laicus, & Ecclesia possident plura Jurapatronatus incommuni, & unitim possit fieri inter ipsa permutatio absque ullo consensu Superioris, lib. 1. par. 2. quest. 3. art. 1. num. 2. quem sequitur Vivian. eodem tract. parte primo libro 4. cap. 3. numero 2.*) Ratio est, quia cum permutatio sit species alienationis *cap. Nulli de rebus Eccles. non alienan. Castrens. conf. 119. num. 1. tomo 1. Mantie. de Tacis, & ambig. lib. 25. tit. 6. Rota decif. 157. num. 5. parte 3. recent. Juspatronatus alienari non potest ab Ecclesia, absque Beneplacito Apostolico, juxta Turricell. de rebus Eccles. non alienan. cap. 2. num. 21. & cap. 8. num. 13. & 53. Rota decif. 157. numero 5. parte 3. & decif. 191. numero 8. parte 5. & decif. 129. numero 16. parte 7. recent.*

His præmissis videtur in hoc casu dicendum non potuisse Titium permutare Juspatronatus Gentilitium Beneficij simplicis cum præfato Jurepatronatus hæreditario dicti Canonicatus. Quamvis enim ultimus

9 de vocatis ad Juspatronatus possit hoc permutare, & alienare, ut in terminis fideicommissi docent *Natt. conf. 445. num. 19. & 470. num. 3. Honded. conf. 58. num. 16. & conf. 72. num. 19. Tiraquell. de retract. Consanguin. §. 26. Gloss. 1. num. 8. & alii apud Medic. decif. Senen. examinat. III. num. 69.* quia Juspatronatus in ultimo de familia fit hæreditarium juxta notata infra *Parte II. Can. I. & II. Cas. XVII. n. 1.* Tamen existentibus eis de familia Juspatronatus Gentilitium permutari, & transferri non potest ad extraneum in præjudicium Vocatorum, *Tondut. quest. Benefic. 30. num. 19. parte 1. Rota in Fossanen. Jurispatronatus 12. Martii 1703. §. final. coram bon. mem. Eminentissimo Caprara, & in Nolana Beneficij 2. Maii 1712. §. Neque attendi coram R. P. D. Falconerio, & dicam infra dicta Par. II. Can. I. & LI. Cas. XIX. num. 16. & Can. XIV. & XV. Cas. II. n. 6.* Ratio est, quia Possessor Jurispatronatus Gentilitij, eo mortuo tenetur illud restituere Superstitibus de familia juxta voluntatem Testatoris, & iste reservando Juspatronatus pro eis de familia, si non expressè, saltem tacitè videtur prohibere quamcumque alienationem ejusdem Jurispatronatus etiam titulo permutationis in extraneum.

10 At his posthabitis censeo validè potuisse Titium in hoc casu de consensu legitimi Superioris permutare Juspatronatus Gentilitium cum Jurepatronatus, quod Cajus titulo hæreditario possidebat; Permutavit namque illud cum altero Jurepatronatus melioris conditionis, & utiliori familiæ, dum Juspatronatus hæreditarium Caji est respectu Canonicatus in Cathedrali, & pinguis redditus; Illud verò Gentilitium Titij est respectu simplicis Beneficij, cujus redditus sunt tenues, ex quo evidenter resultat, quòd sit melioris conditionis, & utilis familiæ primum, quam secundum Juspatronatus, dum honorificentius, & magis decorum videtur esse præsentare ad Canonicatum in Cathedrali, quam præsentare ad simplex Beneficium, & illi de familia facilius in casu inopiæ subveniri, & alimentari poterunt à Proviso ejusdem Canonicatus, quam à Rectore dicti Beneficij, qua stante meliori conditione, & utilitate Jurispatronatus hære-

hereditarij Caij validè potuit Titius permutare eum eo proprium Iuspatronatus Gentilitium, nec illi de familia hanc permutationem impugnare valent, cum sit à Jure non solum permiffa, sed laudabilis permutatio rei subjectæ restitutioni; uti est Iuspatronatus Gentilitium cum altera re utiliori, dummodo prout in casu præfenti, non appareat Testatorem ad eam habuisse particularem affectionem ad Text in L. Imperator, § Sed quod inde ff de Legat. 2. ibique Barthol. Fufar. de substitis. quest. 134. num. 7. & 9. & 10. & questio 530. numer. 1. Card. de Luca de Fideicom. disc. 277. num. 6. & disc. 273. nu. 18. § Iste autem, Rota decis. 807. num. 29. & seq. par. 18. recent.

Ratio autem est, quia permutatio hæc Iuspatronatus facta à Titio non est contraria, immo uniformis verifimili menti fundatoris; si enim hic viveret, & fuisset ei data occasio permutandi proprium Iuspatronatus cum alieno Jurepatronatus melioris conditionis, & utiliori verifimiliter permutationem hanc etiam ipse fecisset. Merlin. de Primogen. lib. 4. cap. 4. num. 12. Card. de Luca de Fideicom. dicto discurs. 273. num. 18. § Ad duo, Medic. decis. Senen. examinat. 3. num. 55. & seq. Hæc vigore ejusdem permutationis præ-

vantur de familia Iurepatronatus, quia Iuspatronatus hereditarium, cum quo Titius permutavit Iuspatronatus Gentilitium, subrogatur loco Gentilitij, & assumit hujus naturam, & qualitatem, ut pariter in eo succedere debeant illi de sanguine ad instar rerum subjectarum fideicommissio, quæ si cum alijs permittentur, hæc suscipiunt eandem naturam, & qualitatem, ut pariter sint subjectæ restitutioni. Text. in L. Imperator, § ultimo ff de Legat. 2. Peregrin. de Fideicom. art. 39. num. 12. & art. 44. num. 30. Giova. gnou. lib. 2. respons. 22. num. 1. Rota in Balneoregion. Depositi, & investmenti 15. Junii 1714. § Nihil relevante, coram R. P. D. Falconerio, & 6. Decembris 1715. § Quam parum coram R. P. D. Crispo.

Nullatenus relevantibus eis, quæ superius in contrarium afferebantur; procedunt namque illa in casu, quo permutatio Iuspatronatus Gentilitij fiat in pejus, aut appareat fundatorem habuisse particularem affectionem ad illud, non verò quando permutatio fit in melius, & de hac particulari affectione non constat; Examinandi erant hic plures casus spectantes ad permutationes, & resignationes Beneficiorum Patronalium, sed de his Deo dante agemus infra suo loco Parte VI.

F I N I S.

